

Η Ευθύνη του Νομέα της Κληρονομιάς

Η έκταση της ευθύνης του νομέα της κληρονομιάς που ενάγεται με την περί κλήρου αγωγή εξαρτάται από την καλή ή κακή του πίστη.

Καλόπιστος νομέας της κληρονομιάς καλείται ο νομέας, ο οποίος κατά την κτήση της νομής, πιστεύει αμελώς ότι ο ίδιος είναι κληρονόμος.

Κακόπιστος νομέας της κληρονομιάς καλείται ο νομέας, ο οποίος είτε κατά την κτήση της κληρονομιάς γνώριζε ή αγνοούσε από βαριά αμέλεια ότι δεν είναι κληρονόμος, είτε αυτός που αργότερα έμαθε ότι δεν είναι κληρονόμος.

Αξιόποινος Νομέας της κληρονομιάς καλείται εκείνος που απέκτησε τη νομή κάποιου αντικειμένου της τελευταίας με κολάσιμη, δηλαδή αξιόποινη, πράξη. Ανάλογα με τις περιστάσεις τέτοιος νομέας μπορεί να είναι και ο καλόπιστος νομέας. Η κολάσιμη πράξη επομένως, δεν προϋποθέτει κακή πίστη, γιατί όταν ο καλός πίστης νομέας, ήτοι αυτός που έχει πεισθεί για το κληρονομικό του δικαίωμα, πλαστογραφεί π.χ. κληρονομητήριο που θεωρεί ανακριβές, διαπράττει κολάσιμη πράξη. Στην περίπτωση αυτή, που κατέβαλε δηλαδή με κολάσιμη πράξη αντικείμενο της κληρονομιάς, ευθύνεται με τις διατάξεις για τις αδικοπραξίες, δηλαδή σε πλήρη αποζημίωση και όχι μέχρι τον πλουτισμό.

Στην Αγωγή Περί Κλήρου, η καλή ή κακή πίστη του νομέα της κληρονομιάς διαδραματίζει σημαντικό ρόλο, όχι βέβαια για να για να διαφοροποιήσει το νομέα της κληρονομιάς ως εναγόμενο, διότι ο κληρονόμος θα στρέψει την αγωγή περί κλήρου εναντίον αυτού που κατακρατεί ως κληρονόμος αντικείμενα της κληρονομιάς, ανεξαρτήτως της καλής ή κακής πίστης του, αλλά για να ρυθμίσει την ευθύνη του νομέα απέναντι στην αξίωση του κυρίου για τα ωφελήματα και αντιστρόφως, την αξίωση του νομέα της κληρονομιάς ως προς την καταβολή των δαπανών.

Ειδικότερα, κατά τη διάταξη του άρθρου 1874 ΑΚ, η έκταση της ευθύνης του καλόπιστου νομέα διαφοροποιείται με γνώμονα δύο διαφορετικά χρονικά σημεία, ήτοι πριν την επίδοση και μετά την επίδοση της αγωγής. Πριν από την επίδοση της αγωγής, ο καλόπιστος νομέας ευθύνεται με τις αρχές του αδικαιολόγητου πλουτισμού για τα ωφελήματα που εισέπραξε.

Μετά την επίδοση της αγωγής, η ευθύνη του καλόπιστου νομέα επιτείνεται. Σύμφωνα, λοιπόν, με το άρθρο 1876 ΑΚ, σε συνδυασμό και με το 1097 ΑΚ, αν τα αντικείμενα της κληρονομιάς χειροτέρευσαν ή καταστράφηκαν από υπαιτιότητά του, έχει υποχρέωση για πλήρη αποζημίωση έναντι του κληρονόμου, ενώ αν η χειροτέρευση ή καταστροφή οφείλεται σε τυχερό ευθύνεται μέχρι τον πλουτισμό. Ως προς τα ωφελήματα, ευθύνεται όχι μόνο για τα εξαχθέντα (ΑΚ 1066) και μάλιστα άσχετα από το αν διασώζεται ή όχι ο πλουτισμός, αλλά και για εκείνα που αμέλησε, παραβαίνοντας τους κανόνες της τακτικής διαχείρισης, να αποκτήσει, κατά κανόνα να εισπράξει (άρθρο 1096 εδ. α' ΑΚ).

Αξίζει να σημειωθεί ότι η παραγραφή της αξίωσης του κληρονόμου κατά του νομέα της κληρονομιάς, κυρίως του κακόπιστου, όπως αναλύσαμε στην προηγούμενη ενότητα, για την απόδοση σύμφωνα με τα άρθρα 1874 και 1877ΑΚ των εξαχθέντων ωφελημάτων από πράγμα της κληρονομιάς που κατακρατεί, όπως δέχεται η νομολογία, δεν υπόκειται στην εικοσαετή παραγραφή, στην οποία υπάγεται η περί κλήρου αγωγή για το κύριο αίτημά της αλλά στην πενταετή παραγραφή του άρθρου 250 αριθμ. 17 ΑΚ. Συγκεκριμένα η νομολογία δέχεται ότι ο όρος καθυστερούμενοι πρόσοδοι του 250 αριθμ.17 ΑΚ περιλαμβάνει και τους καρπούς, πολιτικούς ή φυσικούς και τα ωφελήματα που παρέχει η χρησιμοποίηση του πράγματος. Ως εκ τούτου, κάνει δεκτό ότι οι ανωτέρω αξιώσεις υπόκεινται στην πενταετή παραγραφή που ορίζει το άρθρο 253 ΑΚ.

Μετά την επίδοση της αγωγής, ο καλόπιστος νομέας έχει ανταπαίτηση μόνο για τις αναγκαίες δαπάνες που έκανε στα κληρονομαία ενσώματα αντικείμενα ή εκείνες που πραγματοποίησε εξαιτίας πληρωμής βαρών αυτών (λ.χ. φόροι, τέλη κλπ.) και μόνο με βάση τις διατάξεις της διοίκησης αλλοτρίων. Όσον αφορά δε τον κακής πίστης νομέα έχει τα αυτά δικαιώματα ως προς τις δαπάνες με τον καλής πίστης νομέα για τον χρόνο μετά της επίδοσης της αγωγής (άρθρο 1877 σε συνδυασμό με άρθρο 1876ΑΚ).

Τέλος, αναφορικά με το θέμα της παραγραφής των αξιώσεων του νομέα για δαπάνες, όταν αυτές ασκούνται αυτοτελώς, υπόκεινται στην συνηθισμένη παραγραφή των είκοσι ετών. Όταν όμως, ο νομέας της κληρονομίας αποδώσει το πράγμα στον κληρονόμο, η απαίτηση του νομέα υπόκειται στην βραχύχρονη παραγραφή που προβλέπει η διάταξη 1107 ΑΚ, ήτοι η αξίωση περί δαπανών αποσβήνεται, στα μεν κινητά μετά την πάροδο μήνα, στα δε ακίνητα μετά την πάροδο έξι μηνών από την απόδοση του πράγματος (άρθρο 1107 σε συνδυασμό με τα άρθρα 1876, 1877 ΑΚ).

Το γραφείο μας διαθέτει μεγάλη εμπειρία σε θέματα κληρονομικού δικαίου και θα ήταν χαρά μας να σας βοηθήσουμε στην επίλυση κάθε ζητήματος που σας απασχολεί. Σας προσκαλούμε να ζητήσετε τη συμβουλή μας και να μας τιμήσετε με την εμπιστοσύνη σας αναθέτοντάς μας την υπόθεσή σας. Ακόμη και αν δεν γνωρίζετε από που πρέπει να ξεκινήσετε, εμείς θα σας κατευθύνουμε! Μην ξεχνάτε ότι η κάθε υπόθεση είναι μοναδική και σε καμία περίπτωση το παρόν άρθρο δε δύναται να αποτελέσει νομική συμβουλή για το ζήτημά σας, καθώς οι σωστοί χειρισμοί μιας υπόθεσης ποικίλουν ανάλογα με τα χαρακτηριστικά κάθε περίπτωσης.

Εάν αναζητάτε Δικηγόρο για την ανάθεση της υπόθεσής σας, προκειμένου να σας συμβουλευόμαστε υπεύθυνα και να σας υποδείξουμε τις ενδεδειγμένες ενέργειες για την επίλυση του προβλήματός σας, σας προσκαλούμε να επικοινωνήσετε μαζί μας καλώντας μας τηλεφωνικά ή αποστέλλοντάς μας σχετικό email στο info@sakellari.gr.

Σακελλάρη Πολυξένη

Δικηγόρος

Κάτοχος Μεταπτυχιακού Διπλώματος στον τομέα του Αστικού, Αστικού Δικονομικού και Εργατικού Δικαίου

Τηλέφωνο Επικοινωνίας: 6944878594

Email: info@sakellari.gr